

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE ÖĞRETMEN BİLİŞİ VE ÖĞRENCİ İNANIŞLARI¹

Seda KUŞÇU

Öz: Bu çalışmada öğretmenlerin yetiştirilmesine ve öğretmen bilişine, dil öğrenimi hakkında öğrencilerin inançlarına, bu iki öge arasındaki ilişkiye dair gönderme yapılarak bu alanda yönerge hazırlanmasına katkıda bulunabilecek sonuçlara ulaşmak ve öneriler sunmak amaçlanmıştır. Böylece öğretmen bilişi hakkında yarı yapılandırılmış mülakat soruları sorulmuş, öğrencilerden ise BALLI'nın *Dil Öğrenimi Hakkında İnançlar Envanteri*'ni doldurmaları istenmiş, ayrıca mülakat yapılmış, bulgular ayrı ayrı ve toplu halde yorumlanmıştır. Bulgulara göre öğrenciler ve öğretmenler; öğrencilerin motivasyonları, yanlışlarını düzeltme ve başarılı bir dil öğrencisinin özellikleri hakkında benzer inançlara sahiptirler. Öte yandan öğrenciler ve öğretmenler Türkçenin zorluğu, dilbilgisinin önemi ve öğretilme yöntemi hakkında farklı inançları paylaşmaktadırlar. Öğretmenlerin bilişindeki bulgulardan Türkçe öğretmeye eğitim sürecinin doğal bir sonucu olarak başlamadıkları görülmektedir ve eğitimleri sırasında aldıkları “Yabancılar Türkçe Öğretimi Kursu”nu ise kifayetsiz ve yetersiz uygulama olarak tanımlamaktadırlar. Öğretmenler hedef dil için ana dilini konuşur olmanın gerekli, fakat yeterli olmadığına inanmaktadırlar. Ayrıca öğretmenler daha önce yabancı bir dil öğrenirken kazandıkları deneyimlerin öğretmenlik uygulaması üzerinde etkisi olduğunu düşünmekte ve öğretmenlik deneyimlerinin mesleki gelişimleri üzerinde en büyük katkıyı yaptığına inanmaktadırlar.

Anahtar kelimeler: Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, öğretmen bilişi, öğrenci inanışları, “Dil Öğrenimi Hakkında İnançlar Envanteri”.

Teacher Cognition and Student Beliefs in Teaching Turkish as a Foreign Language

Abstract: In this study it is aimed to reach to results and suggestions which could contribute to the training of teachers and the planning of the instruction in the field by referring to teachers' cognitions, students' beliefs about language learning and the interrelation of these two elements. Thus, teachers were asked semi-structured interview questions about teacher cognition, and students were asked to fill in *Beliefs About Language Learning Inventory* – BALLI and were also interviewed and the results were interpreted separately and jointly. According to the results, students and teachers have similar beliefs about the characteristics of a successful language learner, error correction and motivations of students. On the other hand, students and teachers share different beliefs in terms of the difficulty of Turkish, the importance of grammar and the way it should be taught. From the findings of teachers' cognitions, it is seen that teachers didn't start to teach Turkish as a natural outcome of their educational

---

¹ Bu makale, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yabancı Dil Öğretimi Yüksek Lisans Programında yazılmış bir yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

process and they define the course of “Teaching Turkish to Foreigners” that they took during their education as insufficient and lack of practice. Teachers believe that being the native speaker of the target language is necessary but not enough. In addition, teachers think that their own previous foreign language learning experiences have an influence on their teaching practices and they all believe that the biggest contribution to their professional development is their teaching experiences.

Key words: Teaching Turkish as a foreign language, teacher cognition, student beliefs, “Beliefs About Language Learning Inventory” (BALLI).

Giriş

Yabancı dil olarak öğretimi yüzyıllar öncesine dayanan Türkçe, Türkiye’de ve dünyanın çeşitli noktalarında sayısı günden güne artmakta olan bir öğrenci kitlesine öğretilmektedir. Bununla birlikte alanda henüz çözüme kavuşmamış bazı sorunlarla karşılaşmaktadır; kurumsal bir birliğin sağlanamamış olması, gerekli öğretim yöntem ve gereçlerinin geliştirilememiş olması ve alan öğretmeninin gerekli lisans eğitimini alamaması gibi. Bu çalışma, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanına öğretmenlerin ve öğrencilerin penceresinden bakmayı amaçlamıştır. Bu doğrultuda öğretmenlerin sahip oldukları öğretmen bilişi, öğrencilerin dil öğrenimine ilişkin inanışları ve bu iki ögenin birbirleriyle olan ilişkilerinden yola çıkılmıştır. Böylelikle günümüzde Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde öğretmen yetiştirme ve öğretimin planlanmasına katkı sağlayacak bulgulara ve önerilere ulaşmak hedeflenmiştir.

1. Kuramsal Çerçeve

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi kökleri yüzyıllar öncesine dayanan ve günümüzde önemi gün be gün artan bir çalışma alanıdır. Türkçeyi günümüzde genellikle Türkçe öğretmenliği, Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği ve Türkoloji lisans bölümlerinden mezun kişiler ve diğer İngilizce, Almanca, Fransızca gibi yabancı dil eğitimi bölümlerinden mezun yabancı dil öğretmenleri öğretmektedirler.

Demircan (2002, ss. 18-20), yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konusunun üniversiteler tarafından ele alınması gerektiğinin ve bu alanda Türkçe öğretmeni yetiştirilmesinin önemini vurgulamıştır. Ayrıca yüksek lisans programlarının yanı sıra lisans programlarının da gündeme gelmesi, böylece yabancılara Türkçe öğretimi yapacak kişilerin bu programlardan mezun olan öğretmenler arasından seçilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Stevick (1980) eğitim öğretim ortamının başarısı hakkında şunu söylemektedir: “Başarı; araç gereçler, teknikler ve dilsel incelemelerden çok sınıftaki bireyler arasında ne olup bittiğine bağlıdır”. Bir yabancı dil öğretim ortamında da dil öğretiminin gidişatı ve başarısı incelenecek ise, öncelikle etkileşimin iki tarafı

olan öğretmen ve öğrencilerin yabancı dil öğretim ve öğrenimine dair ne düşündükleri ve hissettikleri, dolayısıyla neler yaptıkları ele alınmalıdır.

Öğretmen bilişi Borg (2006) tarafından öğretmenlerin; öğretim, öğretmenler, öğrenme, öğrenciler, alan, izlenim, araç gereçler, eğitim etkinlikleri ve kendilerine ilişkin inanışları, bilgileri, kuramları, tutumları, kanıları, benzetmeleri, algılama biçimleri ve bakış açıları olarak tanımlanmaktadır. Öğretmen bilişinin öğretmenlerin hayatında merkezi bir rol oynadığı, öğretmenin aldığı alan eğitiminden ve önceki dil öğrenmelerinden doğrudan etkilendiği ve mesleki deneyimler ile sınıf uygulamasından karşılıklı olarak etkilendiği birçok araştırmacı tarafından öne sürülmüştür. Bu durumda, lisans programında alana özgü bir eğitimden geçmemiş fakat sınırlı bir eğitim almış, alanda gün be gün edindikleri deneyimlerle Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten öğretmenlerin alan eğitimleri ve eğitsel art alanlarının şu anda verdikleri eğitime etkileri ya da katkılarının araştırılması bu çalışmanın önemli bir bölümünü teşkil etmektedir.

1980'lerin ortalarında "Uygulamalı Dilbilim" alanında öne çıkmaya başlayan **inanış** çalışmalarında araştırmacılar, ikinci dil öğrenenlerin, dil sınıfına dil ve dil öğrenimi ile ilgili önceden edinilmiş fikirler ve inanışlarla geldiğini ve bu inanışların öğrencilerin ne gibi beklentilere sahip olduğuna ve dil öğrenimleri süresince ne gibi davranışların oluşacağına işaret ettiğini öne sürmektedir (Abraham ve Vann, 1987; Holec, 1987; Horwitz, 1987; Wenden, 1987).

Etkili eğitim ve öğretimin, öğrenci ve öğretmen inanışları arasındaki benzerlikten doğduğuna inanılır. Bununla birlikte, öğrenciler bu sürece kendi yorumlamalarını getirirler ve bu yorumlamalar öğretmeninkilerle örtüşmeyebilir ve bu da anlaşmazlık ve uyumsuzlukla sonuçlanabilir (Barcelos, 2000).

Bu çalışmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten öğretmenlerin sahip oldukları biliş ve öğrencilerin sahip olduğu inanışlardan yola çıkılarak Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde mevcut şartlar dâhilinde öğretimin nasıl gerçekleştiğine ilişkin verilere ulaşmak hedeflenmiştir. Çalışmanın diğer ayağını oluşturan öğrenci inanışları araştırması, öncelikle Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin genel olarak Türkçe öğrenimine dair dil öğrenim inanışlarını belirlemek ve ayrıca öğretmenlerin sahip oldukları biliş ile öğrenci inanışları arasında bir uyum ya da uyumsuzluk olup olmadığını, var ise öğretimin hangi boyutunda var olduğunu tespit etme amacını taşımaktadır.

1.1. Araştırma Soruları

Çalışmanın amacı, Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten öğretmenlerin düşünce, bilgi, inanış ve edimleri yani "bilişi" çerçevesinde özellikle eğitsel art alanlarının ve dil öğrenim deneyimlerinin mevcut öğretim biçimlerine olan etkilerini ya da katkılarını araştırmak, diğer yandan Türkçeyi yabancı dil olarak

öğrenenlerin dil öğrenimine dair inanışlarını araştırarak, eğitimin bu iki önemli öğesinin bilişi ve inanışları arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları belirlemektir.

Bu çerçevede aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin dil öğrenme inanışları nelerdir?
2. Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten öğretmenler alanları ile ilgili, öğretmenlik eğitimleri ile ilgili ve kendi eğitsel art alanları ile ilgili ne gibi bilişe sahiptirler ve bu bilişin mevcut öğretim etkinliklerine etkisi var mıdır?
3. Öğretmenlerin dil öğrenimi ve öğretimine ilişkin bilişi ve sınıf içi etkinlikleri ile öğrencilerin inanışları ve öğretmenlerinin uygulamaları hakkındaki görüşleri arasında nasıl bir ilişki vardır?

2. Yöntem

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin Türkçe öğrenimine ilişkin dil öğrenim inanışları, Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten öğretmenlerin bilişi ve bu iki değişken arasındaki ilişkinin araştırıldığı bu çalışmanın veri toplama sürecinde nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı tarama türünde betimsel bir model uygulanmıştır.

2.1. Araştırma Grubu

Araştırmada yer alan öğretmenler “ölçüt örnekleme” yöntemiyle belirlenmiştir. Bu çalışmada örneklem seçimi için belirlenmiş olan ölçüt “üniversite eğitimi süresince ‘Yabancılara Türkçe Öğretimi’ dersi almış olmak”tır. Hedeflenen örnekleme ulaşmak amacıyla Gazi TÖMER’de çalışan 15 Türkçe okutmanına bir art alan sormacası uygulanmıştır. Sormaca sonuçlarına göre daha önce lisans ya da lisansüstü eğitimi sırasında “Yabancılara Türkçe Öğretimi” dersi alan 5 Türkçe okutmanı örneklem olarak belirlenmiştir.

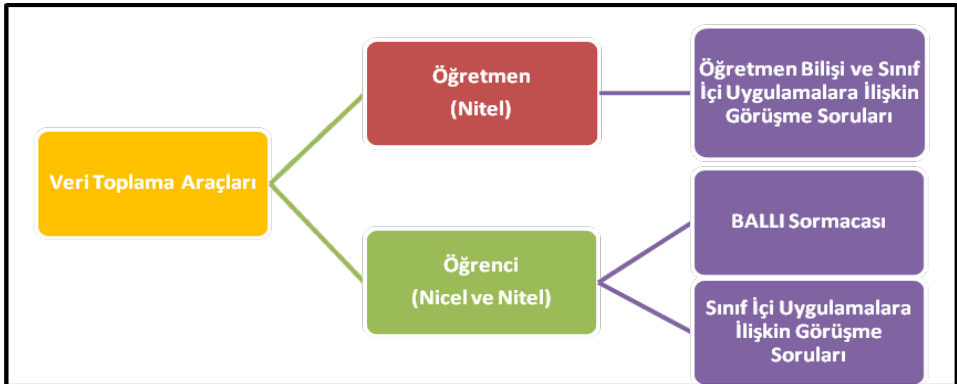
Araştırmada yer alan öğrencilerin seçilmesi de “ölçüt örnekleme” yöntemiyle yapılmıştır. Öğrencilerin seçilmesinde kullanılan ölçüt “Örnekleme oluşturan öğretmenlerin ders verdiği sınıflarda Türkçe öğrenimi görüyor olmak”tır. Bu çalışmada dil öğrenim inanışlarının araştırıldığı öğrenciler 2013 Mart-Nisan döneminde Gazi TÖMER’de farklı düzeylerde yabancı dil olarak Türkçe öğrenmekte olan 115 yabancı uyruklu öğrencidir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, öğrenci verisi toplamada hem nicel hem de nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Nicel araştırma çerçevesinde öğrencilere Horwitz’in (1987) geliştirdiği “Dil Öğrenim İnanışları Sormacası” (Beliefs About Language Learning Inventory -BALLI) uygulanmıştır (bk. Ek 3). Sormaca,

öğrencilerin dile ilişkin inanışlarını “Yabancı Dil Eğilimi”, “Dil Öğrenim Zorluğu”, “Dil Öğreniminin Yapısı”, “Öğrenme ve İletişim Stratejileri” ve “Güdülenme ve Beklentiler” başlıkları altında sınıflandırılmış 34 sorudan oluşmaktadır. Öğrenci verisinin ikinci aşaması olan görüşme yöntemi, öğretmen görüşme sorularında “Sınıf içi Uygulamalar” başlığı altında yer alan soruların öğrencilere uyarlanmasıyla gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler ve öğretmenlerin sınıf içi uygulamalar ile ilgili inanışları arasındaki ilişkinin incelenebilmesi için öğretmenlerin ders verdikleri sınıflardan temsili öğrenciler ile görüşülmüştür.

Bu çalışmada öğretmen verisi, nitel araştırma yöntemleri çerçevesinde 23 yarı yapılandırılmış görüşme sorusu ile sağlanmıştır. Öğretmenlere sorulan yarı yapılandırılmış görüşme soruları araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Soruların bir kısmının hazırlanmasında öğretmen bilişi alanındaki literatürde daha önce sorulmuş olan sorular ve erişilen bulgular temel alınmıştır. Soruların bir kısmı ise öğrenci verisi toplamakta kullanılan BALLI ölçeğindeki sorulardan uyarlanmıştır. BALLI’de yer alan “Yabancı Dil Eğilimi”, “Dil Öğreniminin Yapısı”, “Dil Öğrenim Zorluğu”, “Öğrenme ve İletişim Stratejileri” ve “Güdülenme” başlıkları altında yer alan bazı sorular öğretmenlere görüşme sorusu olarak yöneltilmiştir. Son kısımda yer alan “Sınıf İçi Uygulamalar”a ilişkin sorular ise iki boyutludur. Sorular aynı biçimde ya da uyarlanmış olarak hem öğretmenlere hem de ders verdikleri sınıflardan temsili öğrencilere sorulmuştur ve bu şekilde sınıf içi uygulamalara dair öğretmen ve öğrenci inanışları arasındaki ilişki değerlendirilmiştir.

Sekil 1. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

2.3. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada kullanılan sormacanın çözümlemesinde SPSS (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı 18.0) istatistik paket programı kullanılmıştır. Sormacanın çözümlemesinde ilk olarak, öğrencilerin dil öğrenim inanışlarına ilişkin yanıtladıkları 34 maddeden edinilen verilerin etmen çözümlemesi için uygunluğu değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda The Kaiser-

Meyer-Olkin (KMO) değeri “.710” bulunmuştur ve bu değer önerilen “.6” değerinden yüksektir. Ayrıca Cronbach Alfa yöntemi ile çalışmanın iç tutarlık değeri “.654” bulunmuştur ve bu değer “ $0.60 \leq \alpha < 0.80$ ” aralığında yer aldığından oldukça güvenilir olarak yorumlanmaktadır.

Yapılan öğretmen ve öğrenci görüşmeleri ses kaydı yoluyla kaydedilerek içerik çözümlemesine tabi tutulmuştur. Görüşme yoluyla elde edilen kayda değer veriler, ilk önce tablolarda ilgili bölümlere yazılmıştır. Bu veriler içerik çözümlemesi yöntemiyle kodlanarak bazı temalara ulaşılmaya çalışılmıştır. Çözümlemenin son aşamasında da kod ve temalara göre verilerin tanımlama ve yorumlaması yapılmıştır.

3. Bulgular ve Tartışma

Öğretmenler ile sahip oldukları öğretmen bilişine ilişkin yapılan görüşmelerde sorulan 23 yarı yapılandırılmış görüşme sorusu ile Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanına ilk elden ışık tutacak bulgulara ulaşmak hedeflenmiştir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğretecek alan öğretmenin gerekli lisans eğitimini alamadığı günümüzde, bu görevi üstlenmiş olan öğretmenlerin neden yabancı dil olarak Türkçe öğretmeni olduklarına ilişkin yanıtları, bu seçimlerinin eğitsel süreçlerinin bir sonucu olmadığını göstermektedir. Öğretmenlerden sadece biri lisans eğitimi sırasında bu alanda staj uygulaması yapmıştır ve bu uygulama onu bu alanda öğretmenlik yapmaya yönlendirmiştir.

Öğretmenler aldıkları “Yabancılara Türkçe Öğretimi” dersinin kuramsal anlamda faydalı olduğunu düşündüklerini ancak bu dersi almış olmanın bu alanda öğretmenlik yapmaya yeterli olmadığını da eklemişlerdir. Öğretmenler Yabancılara Türkçe Öğretimi ders sayısının artırılması ve bu dersin tıpkı anadili olarak Türkçe öğretimindeki gibi bir staj uygulamasıyla desteklenmesi gerektiğini düşünmektedir.

Öğretmenlere göre bir yabancı dili en iyi şekilde öğretmek için o dilin anadil konuşuru olmak gereklidir. Çünkü bu, genel olarak hedef dile ve kültüre de hâkim olmayı beraberinde getiren bir özelliktir. Ancak anadil konuşuru olmanın tek başına yeterli bir özellik olmadığına da inandıkları görülmektedir.

Öğretmenlerin kendi dil öğrenme geçmişlerine dair düşünceleri ve uygulamalarına olan etkilerine ilişkin sorulara verilen cevaplardan, önceki dil öğrenimlerinin öğretmenlik uygulamalarına etkisi olduğu görülmüştür. Daha önce aldıkları İngilizce eğitiminde en çok dilbilgisine ağırlık verilmesi ve dilin iletişim boyutunun göz ardı edilmesinden yakınan öğretmenlerin kendi öğretimlerinde dilbilgisini araç olarak gördükleri ve iletişimsel etkinliklere önem verdikleri görülmektedir. Öğretmenlerin çoğu bir öğretmen olarak gelişimlerine en çok bugüne kadar alanda edindikleri deneyimlerin katkısı olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğrenci sormacasından elde edilen bulgular 5 temel başlık altında sınıflandırılmıştır. Bu başlıklar altında yer alan bazı sorular da öğretmenlere yöneltilmiştir. “Yabancı Dil Eğilimi” başlığı altında yer alan sorulardan edinilen bulgulara göre; hem öğrenciler hem de öğretmenler, başarılı bir dil öğrencisi olabilmek için yaş ve dil öğrenim deneyiminin önemli etkenler olduğuna, buna karşın cinsiyetin belirleyici olmadığına inanmaktadırlar. Ayrıca öğrencilerin dil öğrenmenin ve birden fazla dil konuşabilmenin daha çok zeki insanlara özgü olduğuna inandıkları, benzer şekilde öğretmenlerin de dil öğreniminde yetenekli olmak anlamında bireysel farklılıklar olduğuna inandıkları görülmektedir.

“Dil Öğrenim Zorluğu” başlığı altındaki sorulara verilen yanıtlarda, öğrencilerin dil öğrenim zorluğunun öğrenilen hedef dile göre farklılık göstereceğine inandığı görülmüştür. Öğrencilerin 30 farklı anadilden geliyor olmaları Türkçenin zorluk derecesine ilişkin yanıtlarında çeşitlilik göstermiştir ancak Türkçenin orta zorlukta olduğunu düşünenler çoğunluktadır (%49). Öğretmenler ise Türkçeyi yapısal zorlukları sebebiyle zor bir yabancı dil olarak tanımlamışlardır. Öğrencilerinin en çok Türkçenin sondan eklemeli yapısı ve alfabesinde zorlandığını düşünmeleri, öğretmenlerin de Türkçenin zor bir yabancı dil olduğunu düşünmelerine sebep olmuştur. Diğer yandan, öğretmenler Türkçede en çok yazma becerisinin zor olduğunu düşünürken, öğrencilerin Türkçede hangi beceri ya da becerilerin diğerlerinden daha zor olduğuna dair verdikleri yanıtlarda belirgin bir sonuca ulaşamamıştır.

Türkçeyi Türkiye’de öğrenmekte olan katılımcı öğrenciler, eğer günde bir saat dil öğrenmeye ayrılırsa bir yıldan daha az bir sürede hedef dilin öğrenilebileceğini düşünmektedir ve öğrencilerin büyük bir çoğunluğu Türkçeyi iyi konuşmayı öğreneceğine inanmaktadır. Bir başka deyişle öğrenciler Türkçe öğrenimleri ile ilgili olumlu düşüncelere sahiptirler.

“Dil Öğreniminin Yapısı” başlığı altında edinilen bulgular ise öğrencilerin çok uzun zamandır hedef dilin konuşulduğu ülkede yaşıyor olmasalar da kültürün ve dil öğrenme ortamının yabancı dil öğrenimindeki önemine inanmaktadırlar ve Türkçe konuşulan bir ülkede Türkçe öğrenmenin en iyi seçenek olduğunu düşünmektedirler.

Öğrenciler Türkçe öğrenirken sözcük ve dilbilgisi öğrenimini ve anadillerinden çeviri yapmayı gerekli görmektedirler. Ancak öğretmenler öğrencilerinin çoğunluğunun (%63) aksine dilbilgisinin yabancı dil öğrenmenin en önemli bölümü olduğunu düşünmemekte ve dilbilgisinin yabancı dil öğrenmedeki yerini bir araç olarak nitelendirmektedir. Burada öğretmenlerin ve öğrencilerin arasında yabancı dil öğreniminde dilbilgisine verilen önem konusunda farklı inanışlara sahip oldukları görülmektedir. Benzer şekilde dilbilgisinin nasıl öğretilmesi gerektiğine dair bir fikir uyuşmazlığı gözlemlenmiştir. Öğrenciler dilbilgisi kurallarının açık ve doğrudan verilmesi gerektiğini düşünürken,

öğretmenler dilbilgisini bağlam içinde ve sezdirme yoluyla vermekten yana olduklarını belirtmişlerdir.

“Öğrenme ve İletişim Stratejileri” başlığı altında yer alan sorulardan edinilen bulgulara göre, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenciler alıştırma ve tekrar yapmanın, dil öğreniminde faydalı olduğuna inanmaktadır. Ayrıca öğrenciler Türkçeyi akıcı ve düzgün konuşmaları gerektiğine inanmaktalar ve sesletim hatalarının kalıcı hale gelmesinden endişe duydukları için başlangıç düzeyindeki öğrencilerin Türkçede hata yapmalarına izin verilirse bu öğrencilerin daha sonra doğru biçimde konuşmasının zor olacağını düşünmektedirler. Görüşmelerde öğretmenlerden bazıları, öğrencilerinin sözlü hatalarına anında dönüt verdiğini ifade etmiştir. Bu durum bazı öğrenciler ile öğretmenlerin hata düzeltimi konusunda aynı görüşte olduklarını göstermektedir. Ayrıca öğrencilerin, anadili Türkçe olan bireylerle arkadaşlık kurması ve onlarla iletişim içinde olması, hedef dilin konuşulduğu ülkede dil öğreniyor olmanın olanaklarından etkili biçimde yararlandıklarını göstermektedir.

“Güdülenme ve Beklentiler” e ilişkin sorulara verilen yanıtlar göstermektedir ki, öğrencilerin neredeyse hepsi Türkçeyi iyi konuşmayı öğrenmek konusunda güdülenmiştir. Gazi TÖMER’de Türkçe eğitimi alan bu öğrencilerin %80’i Türkçeyi eğitim amacıyla öğrenmektedir. Türkçeyi öğrenmelerinin onlara daha iyi iş fırsatları sunacağına ve anadili Türkçe olan insanlardan oluşan bir çevre sağlayacağına inanan öğrencilerin hem bütünleyici hem de araçlı güdülendikleri görülmektedir. Öğretmenleri de öğrencilerinin ne kadar güdülenmiş olduklarının farkındadırlar ve bu güdülenmelerinin girecekleri diploma sınavına ve bazılarının burslu öğrenciler olmalarına dayandığını düşünmektedirler.

Özetlemek gerekirse öğretmenler ve öğrenciler şu konularda benzer inanışlara sahiptirler:

- Başarılı bir dil öğrencisi olabilmek için yaş ve dil öğrenim deneyimi önemli etkenlerdir, fakat cinsiyet belirleyici değildir.
- Öğrenciler başlangıç düzeyde yapılan hatalara izin verilmemesi gerektiğini düşünmekte, benzer şekilde bazı öğretmenler de anında dönüt vererek hataların kalıcı hale gelmesini önlemeye çalışmaktadır.
- Öğrenci yanıtları Türkçe öğrenmek konusunda güdülendiklerini göstermektedir; benzer şekilde öğretmenler de öğrencilerinin yeterince güdülenmiş olduklarına inanmaktadır.
- Hem öğretmenler hem de öğrencilere göre, bir yabancı dili konuşabilenler için başka bir yabancı dili öğrenmek daha kolaydır.

- Öğretmenler de öğrenciler de öğretimde özgün ve görsel araç gereç kullanımının faydalı olduğuna inanmaktadırlar.

Öğrenciler ve öğretmenlerin farklı inanışlara sahip oldukları konular ise şöyledir:

- Öğrencilerin çoğu Türkçeyi orta zorlukta bir dil olarak görürken, öğretmenler Türkçenin yapısından kaynaklanan zorluklar sebebiyle zor bir dil olarak tanımlamışlardır.
- Öğrencilerin çoğu dilbilgisinin yabancı dil öğrenmenin en önemli bölümü olduğunu düşünmektedir. Öğretmenler ise dilbilgisinin en önemli bölüm olmadığını, dil öğrenmede bir araç olduğunu düşünmektedir.
- Öğrenciler dilbilgisi kurallarının açık ve doğrudan verilmesi gerektiğine, öğretmenler ise dilbilgisinin sezdirilerek örtük şekilde öğretilmesi gerektiğine inanmaktadır.

Sonuç

Bu araştırmada ulaşılan tüm sonuçları özetlemek gerekirse; öğrenciler ve öğretmenler başarılı bir dil öğrencisinin sahip olduğu özellikler, hata düzeltimi ve öğrencilerin güdülenmesi hususlarında benzer inanışlara sahiplerdir. Ayrıca öğretimde görsel ve özgün araç gereç kullanımının önemine inanmaktadırlar. Diğer yandan öğrenciler ve öğretmenler arasında Türkçenin nasıl bir yabancı dil olduğu, dilbilgisinin önemi ve nasıl öğretilmesi gerektiği konularında ise farklı inanışlar olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin bilişine ilişkin bulgularda ise, öğretmenlerin Türkçeyi yabancı dil olarak öğretmeye eğitsel süreçlerinin bir sonucu olarak başlamadıkları görülmüştür. Eğitimleri sırasında aldıkları “Yabancılara Türkçe Öğretimi” dersini yetersiz ve uygulamadan yoksun olarak nitelendiren öğretmenler, öğretilen hedef dilin anadil konuşuru olmanın gerekli ama tek başına yeterli olmadığını düşünmektedirler. Öğretmenler, daha önce edindikleri yabancı dil öğrenim deneyimlerinin kendi öğretim uygulamalarına etkisi olduğunu gördüklerini ve son olarak mesleki gelişimlerine en çok deneyimlerinin katkısı olduğuna inandıklarını belirtmektedirler.

Kaynakça

- Abraham, R. G. and Vann, R. J. (1987). Strategies of Two Language Learners: A Case Study. *Learner Strategies in Language Learning* in (pp. 85-117). (A. Wenden, J. Rubin, Eds.). London, UK: Prentice-Hall International.
- Barcelos, A. M. F. (2000). *Understanding Teachers' and Students' Language Learning Beliefs in Experience: A Deweyan Approach (John Dewey)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Alabama, Tuscaloosa.
- Borg, S. (2006). *Teacher Cognition and Language Education: Research and Practice*. Londra: Continuum.
- Demircan, Ö. (2002). Türkçe'nin Yabancı Dil Olarak Öğretimi. *Müdafa-i Hukuk Dergisi*, 21, 18-20.
- Horwitz, E. K. (1987). *Surveying Students' Beliefs About Language Learning*. Learners Strategies in Language Learning in (pp. 1 19- 129). (A. L. Wenden, J. Rubin, Eds.). London: Prentice Hall.
- Stevick, E. W. (1980). *Teaching Languages: A Way and Ways*. Rowley. MA: Newbury.